

УДК 378.1: 168.52

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-140-145

ШЕВЧЕНКО Інга Леонідівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри музичного мистецтва та методики музичного виховання
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9715-9864>
e-mail: ingashev4encko@gmail.com

РОЗВИТОК ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА РОБОТИ З ФОЛЬКЛОРНИМИ АНСАМБЛЯМИ»

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Професійне становлення майбутнього педагога-музиканта передбачає не тільки оволодіння певною сукупністю знань, навичок та вмінь, але й особистісне самовдосконалення. Формування педагога нового типу можливе лише за умови наближення навчання в закладі вищої освіти до реальної професійно-педагогічної діяльності. Завдання підготовки педагогічних кадрів, що відповідають сучасним вимогам, актуалізують проблему розвитку вокально-виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів у період навчання в закладі вищої освіти. Для реалізації цього завдання створюються різноманітні форми колективного музичного виконавства, спрямовані на інтегрування різних напрямків мистецького життя. Однією з форм організації художньо-творчої діяльності майбутнього педагога-музиканта є вокальний ансамбль. Участь студентів у музично-виконавській діяльності сприяє розвитку музичних здібностей, активізує мистецьке спілкування і творче самовираження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку вокально-виконавської майстерності досліджувалися А. Болгарським, Б. Брилінім, Н. Коваленко, В. Кузнецовим, які розглядали переважно функціонування вокально-інструментальних колективів, естетичне виховання їх учасників. Б. Водяний, Т. Воскресенська, А. Гуменюк, О. Левко досліджували історичний розвиток та традиції ансамблевого виконавства; Д. Благой, Р. Давидян, М. Крючков, О. Люблінський, Т. Самойлович, М. Смирнов розкрили сутність спільної музично-виконавської діяльності та особистісних якостей музикантів-ансамблістів. Питання камерного музикування висвітлювали Т. Вороніна, Т. Гайдамович, А. Готліб, В. Зеленін, А. Зибцев, М. Мільман, М. Моїсеєва; народно-інструментального – П. Богонос, О. Ільченко, В. Лапченко, В. Лебедев, І. Маринін та ін. В музично-

педагогічній літературі зроблено акцент на використанні естрадної музики як засобу розвитку особистості (А. Болгарський, Б. Брилін, Н. Коваленко, В. Петрушин, Ф. Соломонік, Г. Шостак) [1; 2; 5; 8; 11; 12]. Наукові праці цих авторів сприяли накопиченню і систематизації знань, узагальненню досвіду практичної підготовки студентів. Проте можливості вокально-ансамблевого музикування для розвитку вокально-виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів під час організації дистанційного навчання не розглядалися.

Метою статті є дослідження можливостей вокально-ансамблевого музикування для розвитку вокально-виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів при вивченні навчальної дисципліни «Методика роботи з фольклорними ансамблями» з використанням інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. В музичному мистецтві термін «ансамбль» має багато значень. Ансамбль (з французького *Ensemble*) перекладається буквально – «разом». В енциклопедичних словниках [9; 13; 14] поняття «ансамбль» тлумачиться як спільність, сумісність, загальна погодженість, взаємна відповідність, струнка повнота; як явище мистецтва, що складається з окремих, інколи різноманітних частин, що утворюють гармонійне ціле.

Г. Дмитрієвський [4] характеризує зміст поняття «ансамбль» у трьох значеннях: структурно-організаційному (ансамбль означає будь-яке спільне виконання музичного твору); технологічному (розкриває форму звучання музичного твору, організацію його звучання, якість і техніку виконання) та художньому (визначається як співвідношення, результатом якого є узгодженість між частинами цілого).

Сучасне суспільство ставить високі вимоги до фахівців-педагогів, для активного творчого розвитку яких необхідне

цілеспрямоване, систематичне і послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів – новітніх педагогічних технологій [6]. На нашу думку, інноваційні педагогічні технології не завжди повинні бути пов'язаними з останніми розробками в сфері інформаційно-комунікаційних технологій, що мають розглядатися лише як засіб, інструмент упровадження педагогічної технології.

Застосування інтерактивних технологій навчання, однією з особливостей якого є залучення всіх учасників навчального заняття до активного пізнавального пошуку, передбачає використання рольових та інтерактивних ігор, практичних завдань, моделювання проблемних ситуацій, ведення дискусій тощо. У процесі інтерактивної взаємодії центральним джерелом навчального пізнання вважається досвід студентів, який є важливою умовою їх професійного становлення, творчого розвитку [7, с. 95].

Аналіз наукових досліджень дозволив нам установити, що для впровадження елементів дистанційного навчання у професійну підготовку майбутніх педагогів-музикантів найбільш перспективним є використання системи MOODLE. Однією з головних особливостей системи MOODLE є не тільки впровадження сучасних стандартів електронного мережевого навчання, але й орієнтація на «педагогіку конструктивізму», що передбачає активне залучення студентів до процесу набуття професійних знань, навичок та вмій. Створений викладачем навчальний курс може включати необхідну кількість інформації у визначеному форматі, а також мати засоби комунікації для сумісного вирішення завдань і виконання проєктів, участі у семінарах і конференціях, отримання консультацій та допомоги. Упровадження системи дистанційного навчання MOODLE для майбутніх педагогів-музикантів дозволить уникнути старіння інформації, знань та зниження кваліфікації, що є важливим в умовах постійно змінюваних технологій. А освітній процес, який побудований за відкритою системою, дозволяє кожному студенту індивідуалізувати свою освітню траєкторію, набуваючи необхідних комплексних знань. Зазначені вище переваги дозволяють розглядати використання елементів дистанційного навчання як один з елементів удосконалення фахової підготовки майбутніх педагогів-музикантів.

Навчальна дисципліна «Методика роботи з фольклорними ансамблями», яка

викладається для студентів-магістрів музичного відділення мистецького факультету, спрямована на ознайомлення студентів з новітніми досягненнями з методики вокально-ансамблевої роботи; засвоєння методів і прийомів хормейстерської діяльності, в основі яких лежить цілеспрямована виконавська та методична підготовка до виконання одного з важливих аспектів професійної діяльності – керівництва різноманітними сучасними формами вокально-хорової роботи в школі; виховання висококваліфікованого фахівця, здатного вирішувати важливі завдання духовного виховання підростаючого покоління засобами ансамблевого співу; комплексне формування керівника фольклорних ансамблів, який володіє методикою роботи з ансамблем, знає специфіку співочих манер і виконавських стилів, специфіку дитячих голосів для подальшої роботи викладачем музики в загальноосвітній школі [15].

Вивчення матеріалів курсу допоможе використовувати сучасні музично-педагогічні технології в навчанні музичному мистецтву, зорієнтує майбутніх педагогів-музикантів на:

- засвоєння навичок розспівування та підбору вокально-хорових вправ;
- оволодіння навичками досягнення основних елементів хорової звучності;
- застосування різноманітних вокально-тембральних та інших співацьких ефектів у відповідності до характеру та змісту твору;
- розвиток гармонічного, мелодичного, ритмічного, тембрального слуху та чистоти інтонування за допомогою спеціальних вправ, технічних прийомів;
- вміння організовувати та керувати навчальним процесом у ансамблевому класі;
- оволодіння творчими вміннями і навичками: підбирати репертуар для роботи з фольклорним ансамблем; робити власні аранжування музичних творів, обробки народних пісень; вдосконалювати музично-виконавську майстерність.

Навчальна дисципліна «Методика роботи з фольклорними ансамблями» складається з 5 кредитів, 150 годин. Вона містить теоретичний матеріал, який розділений на два модулі. Перший модуль «Науково-теоретичні основи вокально-хорової роботи» складається з 2 тем («Техніка співу» та «Теоретичні основи хорознавства»), другий модуль «Практикум роботи з вокальним ансамблем» містить 4 теми («Оволодіння методами відбору та аранжування творів для вокальних ансамблів», «Оволодіння фаховими методами та прийомами розучування творів для вокальних ансамблів», «Опанування методами

організації вокальних ансамблів», «Закріплення набутих навичок у концертній діяльності»). Навчальний курс включає також питання для обговорення і самоперевірки, творчі завдання, глосарій, словник музичних термінів, рекомендовану літературу.

Серед форм колективного музичного виконавства вокальний ансамбль є одним із провідних різновидів музично-творчої діяльності. Студенти мають можливість навчитися керувати власним голосом, розвивати творчі здібності та мати перспективи для самовираження. Існує три типи вокальних ансамблів: фольклорний, естрадний та академічний.

Метою та характерними рисами діяльності фольклорних колективів є:

- вивчення та збереження української фольклорної спадщини;
- залучення танцювально-ігрових елементів, танцювальних рухів, театралізації;
- використання національних костюмів під час концертного виконання;
- формування інтересу до вивчення та використання народної творчості.

Отже, фольклорний ансамбль вирізняється від інших манерою співу. Учасники фольклорних ансамблів співають переважно в народній манері, звуком, близьким до розмовного. Для співу в народній манері потрібно вільне, природне формування голосних, наближення до натурального побутового співу.

Спираючись на власний досвід керування вокальними ансамблями, який складає понад 30 років, ми можемо засвідчити, що участь студентів у роботі фольклорного ансамблю допомагає не лише осмислити музичний матеріал, а й навчитися керувати своїм голосом, жестами, мімікою, пластикою тіла. У процесі діяльності фольклорного ансамблю розвивається логічне і образне мислення, музичні здібності, створюються певні художні образи. Музично-сценічна діяльність сприяє розкриттю особистості студента, виявленню його індивідуальних якостей, виховує працездатність та дисциплінованість. На нашу думку, заняття у фольклорному ансамблі бажано зробити творчими, коли студенти зможуть побачити, усвідомити процес народження музики та навчитися відтворювати його. Тоді учасники виступають у ролі творця, немовби самі створюють твір для себе та інших. Для цього педагог має підштовхнути студента до відкриття нових граней образу, викликати до життя ті вокальні інтонації, за допомогою яких можливо передати ці переживання. Тобто, і музичній, і поетичній тексти виникають як вираження того, що учасники відчувають, а сам твір

народжується в процесі його сприймання та виконання. Студенти з великим задоволенням беруть участь в інсценуванні пісень, пропонують характер виконання вокального твору, творчо проявляють себе у рухах (іноді самі створюють танцювальні рухи як істотний вираз почуттів, переживань).

Добираючи репертуар для роботи з ансамблем, необхідно враховувати його різножанровість, різноманітність за характером, тематикою, емоційно-образною сферою. Це активізує творчий процес, сприяє вихованню різних технічно-виконавських навичок, розвиває артистичність, уміння перевтілюватись при виконанні музики різних жанрів, стилів, характеру.

Змістовні, цікаві, талановиті пісні – це прекрасний матеріал для виховання й формування цілого комплексу людських якостей, у першу чергу доброти, небайдужості, чуйності. Але деякі пісенні тексти не відповідають сьогоденню, музична мова – мелодика, ритм, гармонія, інтонаційна побудова – відстає від сьогоднішніх здобутків, несучасна. Але виникає запитання: чи багато творів із сучасними засобами художньої виразності можуть виконувати звичайні студенти в навчальних колективах? Виразні яскраві мелодії – головний засіб художньої виразності пісень, які легко запам'ятовуються – становлять той музичний матеріал, до якого студенти тягнуться, із задоволенням виконують, на ньому легше і доцільніше виховувати вокальні вміння і навички, необхідні для виконання складніших творів [3]. Зауважимо, що художньо виконати пісню – це теж майстерність, на противагу одноманітному, невиразному приспівуванню трьох-чотирьох куплетів. Щоб звичайна пісня прозвучала як художній твір, потрібен витончений смак керівника, його вміння втілити у виконанні учасників різноманітні засоби художньої виразності, які відповідали б образу пісні і його розкриттю.

Виконання народної пісні, яка є основою національної самобутності, має бути надзвичайно глибоким і виразним. А це, як правило, складно, зокрема, через велику кількість куплетів, в яких розгортається певна дія. Простежити цю драматургію, передати її голосом з відповідними засобами художньої виразності (темп, агогіка, слово, динаміка, штрих) – головне завдання роботи над нею, над її виконанням. Адже тільки за таких умов народна пісня здійснюватиме свою виховну та художню функцію.

У програмі фольклорного ансамблю має бути багато народних пісень, при виборі яких необхідно враховувати вікові особливості сприйняття їхнього змісту, музичний

матеріал, його обробку. Особливо слід підкреслити важливість і необхідність народної пісні для вокального виховання, здобуття на її основі цілого комплексу навичок (співацького дихання, дикції, кантилени, розвитку гармонічного слуху) тощо. Знання народних пісень, вміння їх виконувати є одним з елементів патріотичного виховання. К. Стеценко надавав народній пісні великого виховного значення, він вважав її неабиякою силою, здатною повернути тих, хто забув про свою національну приналежність, одним з могутніх факторів національного відродження [3]. Враховуючи важливість усіх вищезазначених позицій, робота над народною піснею, фольклором потребує великої підготовчої роботи керівника в плані вивчення відповідної літератури, пов'язаної як узагалі з народною піснею, так і з окремими піснями, що є в репертуарі вокального ансамблю, їхніх художніх образів, історичних факторів, які покладені в основу пісні тощо.

Програмні вимоги для студентських фольклорних ансамблів передбачають наявність в їхньому репертуарі творів без супроводу. Це необхідно перш за все з художньої точки зору. Відомий майстер хорової справи О. Свешніков з цього приводу висловив таку думку: «щоб в повній мірі зрозуміти і оцінити гідність хорового співу, потрібно слухати, як звучить хор без інструментального супроводу... В цьому випадку все особливе, що належить людському голосу – живі інтонації мови, теплота почуттів – все проступає і з'являється з найбільшою ясністю і заставляє наш слух уважно підмічати малі відтінки виконання» [10].

Мабуть, ці думки не потребують особливих роз'яснень, що ж до майстерності і професіоналізму виконання – це є неодмінною умовою.

Основою виконання багатоголосних творів є добре розвинутий гармонічний слух співаків, над чим слід починати працювати ще на початковому етапі роботи з ансамблем. Звучання багатоголосних творів буде довершеним, коли інтервал, акорд звучать свідомо, впевнено, ансамблево злагоджено, інтонаційно чисто. Це складний процес, що потребує певної методики і часу, тому формувати його не рекомендується.

На нашу думку, з художнього боку особливу увагу слід приділяти вихованню кантиленного співу, що є основою правильного вокального розвитку співаків. «Ходіння по нотах» замість володіння штрихом *legato* не сприяє художньо-естетичному сприйняттю вокального

звучання: відчуття звука, вміння вести його, відчувати при цьому розвиток музичної фрази [3].

Бажано більше використовувати агогіку (невелике відхилення від основного темпу як один із способів художньої виразності). Без цього виконання (особливо в куплетній формі) одноманітне і статичне. Використання мікрофону виправдане у великих концертних залах з придатною апаратурою і грамотним звукорежисером. Важливою і необхідною умовою є наявність у фольклорному ансамблі грамотного музиканта-концертмейстера. Розуміння ним задуму керівника, вміння чути звучання ансамблю щодо найменших змін динаміки, темпу, музичного матеріалу в цілому є першоосновою його професійних навичок. Акомпанемент – це засіб художньої виразності, а не підтримка тональності та змагання, хто звучатиме гучніше.

Робота над культурою звуку, диханням, відчуттям музичної фрази, володінням грудним і головним резонаторами, згладжуванням регістрових переходів, виробленням природного звучання голосу на протиположний його наслідуванню становить основу вокально-хорового розвитку співаків.

При вивченні навчальної дисципліни «Методика роботи з фольклорними ансамблями» студенти музичного відділення мистецького факультету можуть користуватися матеріалами, розміщеними на сайті Moodle-ЦДПУ. Навчальний курс містить лекції, тематику і зміст практичних занять, перелік завдань для самостійної роботи студентів, теми, призначені для обговорення на форумі, проблемні та тестові завдання, перелік інформаційних ресурсів, а також глосарій та список рекомендованої літератури [15]. Окремо подаються критерії оцінювання навчальної діяльності за 100-бальною системою. Користування матеріалами на MOODLE значно спрощує аудиторну роботу у зв'язку з обмеженим обсягом годин (30 год. лекційних та 20 год. практичних занять). Особливо корисним є MOODLE для студентів заочного відділення, коли весь матеріал надається їм для самостійного вивчення.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Підсумовуючи, слід зазначити, що розвиток сучасної вищої освіти спрямований на використання інноваційних технологій. Одна з головних вимог до фахівця-педагога – здатність до самостійної творчої праці, самонавчання впродовж життя та самовдосконалення, а завдання вищої педагогічної освіти – підготовка вчителів, які самі здатні навчати й діяти, використовуючи інноваційні методи і методики, орієнтовані на розвиток творчої особистості.

Оволодіння сучасними освітніми технологіями, методикою їх використання в навчальному процесі викладання навчальної дисципліни «Методика роботи з фольклорними ансамблями» сприятиме оновленню змісту сучасної музично-педагогічної освіти, зробить навчальний процес більш цікавим і керованим, що дасть можливість студентам навчатися за власною, самостійно обраною освітньою траєкторією.

Вокальний ансамбль – це найпопулярніша, найулюбленіша форма колективної музичної діяльності студентів, найдоступніший засіб музичного виховання, який охоплює широке коло навчально-виховних завдань. Провідною метою виховання студентів у фольклорному ансамблі є формування свідомого ставлення до музичного твору, розвиток вокальних умінь та навичок, за допомогою яких учасник самостійно створює власну інтерпретацію музичних творів.

Подані рекомендації щодо репертуару, його значення в навчально-виховній роботі фольклорного колективу є лише частиною складного процесу навчання студентів музичному мистецтву. Практичне їх застосування на основі особистого творчого осмислення кожним керівником з додаванням його власного практичного досвіду, творчої ініціативи буде запорукою успішної плідної роботи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Болгарский А. Г. Формирование интереса к народной музыке у подростков на занятиях в вокально-инструментальном ансамбле: автореф. дисс. ... канд. пед. наук, спец.: 13.00.02. / А. Г. Болгарский. М., 1983. 14 с.
2. Брилін Б. А. Педагогічні основи музично-творчого розвитку учнів старших класів у сучасних формах дозвілля: автореф. дис... д-ра пед. наук, спец.: 13.00.01. / Б. А. Брилін. К., 1998. 40 с.
3. Бродський Г. Л., Шевченко І. Л. Вокальний ансамбль як форма організації музично-творчої діяльності майбутнього педагога-музиканта // Наукові записки / Ред. кол. : В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 157. Серія Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. С. 142–147.
4. Дмитриевский Г. А. Хороведение и управление хором / Дмитриевский Григорий Александрович. М. : Музгиз, 1948. 105 с.
5. Коваленко Н. В. Педагогические условия повышения музыкально-эстетической культуры участников самодеятельных вокально-инструментальных ансамблей: автореф. дисс. ... канд. пед. наук, спец.: 13.00.05. / Н. В. Коваленко. М., 1986. 16 с.
6. Короткий термінологічний словник з інноваційних педагогічних технологій [Електронний ресурс] : Електронна он-лайн бібліотека : Режим доступу :

http://ualib.com.ua/br_6601.html.

7. Морзе Н. В. Модели эффективного использования информационно-коммуникационных та дистанционных технологий навчання у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова // Інформаційні технології і засоби навчання. 2008. № 2. Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/ITZN/em6/emg.html>.
8. Петрушин В. И. Музыкально-эстетическое воспитание старших школьников в условиях свободного времени: автореф. дис. ... д-ра пед. наук, спец.: 13.00.02. / В. И. Петрушин. М., 1991. 32 с.
9. Современный словарь – справочник по искусству / И. М. Красильников, Е. Д. Критская, Л. О. Левин и др.; А. А. Мелик-Пашаев (науч. ред. и сост.). М. : ООО Фирма «Изд-во АСТ»: Олимп, 2000. 813 с.
10. Свешников А. В. Сборник статей / Сост. В. Подольская, общая ред. К. Птицы. М., 1970. 152 с.
11. Соломоник Ф. А. Музыкальный самодеятельный коллектив как фактор гармонического развития личности: автореф. дисс. ... канд. пед. наук / Ф. А. Соломоник. Л., 1977. 19 с.
12. Шостакович Г. В. Музыка масових жанрів як фактор формування музичної культури підлітків: автореф. дис. ... канд. пед. наук, спец.: 13.00.01. / Г. В. Шостакович. К., 1996. 22 с.
13. Энциклопедический музыкальный словарь / [отв. ред. Г. В. Келдыш]. М. : БСЭ, 1959. 672 с.
14. Юцевич Ю. Е. Словарь музыкальных терминов. 3 изд., перераб., доп. / Ю. Е. Юцевич. К. : Музична Україна, 1988.
15. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=1331>

REFERENCES

1. Bolgarskiy, A. G. (1983). *Formirovanie interesa k narodnoy muzyke u podrostkov na zanyatiyah v vokalno-instrumentalnom ansamble*. [Formation of interest in folk music among teenagers during classes in the vocal-instrumental ensemble]. Moscow.
2. Brylin, B. A. (1998). *Pedahohichni osnovy muzychno-tvorchoho rozvytku uchniv starshykh klasiv u suchasnykh formakh dozvillia*. [Teaching the basics of music and creative development of high school students in modern forms of entertainment]. Kyiv.
3. Brodskiy, H. L., Shevchenko, I. L. (2017). *Vokalnyi ansambl yak forma orhanizatsii muzychno-tvorchoi diialnosti maibutnoho pedahoha-muzykanta*. [Vocal ensemble as a form of musical-creative activity of future teachers-musicians]. Kirovohrad.
4. Dmitrievskiy, G. A. (1948). *Horovedenie i upravlenie horom*. [Choreography and management of the choir]. Moscow.
5. Kovalenko, N. V. (1986). *Pedagogicheskie usloviya povyisheniya muzyikalno-esteticheskoy kulturyi uchastnikov samodeyatelnih vokalno-instrumentalnih ansambley*. [Pedagogical conditions for enhancing the musical and aesthetic culture of participants of amateur vocal-instrumental ensembles]. Moscow.
6. Korotkiy terminolohichnyi slovnyk z innovatsiynikh pedahohichnykh tekhnolohii. [Short terminology dictionary on innovative pedagogical

technologies].

7. Morze, N. V. (2008). *Modeli efektyvnoho vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh ta dystantsiinykh tekhnologii navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi*. [Models of effective use of information and communication and distant learning technologies in higher education].

8. Petrushin, V. I. (1991). *Muzykalno-esteticheskoe vospitanie starshih shkolnikov v usloviyah svobodnogo vremeni*. [The musical and aesthetic education of senior schoolchildren in conditions of free time]. Moscow.

9. *Sovremenniy slovar – spravochnik po iskusstvu*. (2000). [Modern Dictionary – guide to art]. Moscow.

10. Sveshnikov, A. V. *Sbornik statey*. (1970). [Digest of articles]. Moscow.

11. Solomonik, F. A. (1977). *Muzykalnyy samodeyatelnyy kollektiv kak faktor garmonicheskogo razvitiya lichnosti*. [Musical amateur collective as a factor of harmonic personality development]. Leningrad.

12. Shostak, H. V. (1996). *Muzyka masovykh zhanriv yak faktor formuvannia muzychnoi kultury pidlitkiv*. [Music genres mass as a factor in the formation of musical culture of teenagers]. Kyiv.

13. *Entsiklopedicheskyy muzykalnyy slovar* (1959). [Encyclopedic Music Dictionary]. Moscow.

14. Yutsevich, Yu. E. (1988). *Slovar muzykalnykh terminov*. [Dictionary of musical terms]. Kyiv.

15. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=1331>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ШЕВЧЕНКО Інга Леонідівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: особливості професійної підготовки студентів мистецьких факультетів педагогічних вищих навчальних закладів у рамках сучасної гуманітарно-культурологічної парадигми.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SHEVCHENKO Inha Leonidivna – Ph.D., Associate Professor Department of Musical Art and Methodology of Musical Education Centralukrainian State Pedagogical University named Volodymyr Vinnichenko.

Circle of scientific interests: features of professional training of students of art faculties of pedagogical universities in the framework of the current humanitarian and cultural paradigm.

Стаття надійшла до редакції 07.04.21р

УДК 378.147.091.33-027.22:78

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-145-149

ШЕВЦОВА Олена Борисівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-6836-0657>

e-mail: egorbenko95@gmail.com

ХУДОЖНЬО-ТВОРЧЕ СЕРЕДОВИЩЕ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Компетентісно спрямована парадигма освіти виходить із того, що інтенсивний і динамічний розвиток особистості відбувається продуктивно, якщо створені умови для задоволення її базових потреб, зокрема потреби в саморозвитку, самоорганізації і реалізації свого творчого та життєвого потенціалу, потреби в пізнанні відповідно до індивідуального способу освіти, що детермінує індивідуальні когнітивні стратегії.

Людина, як унікальна система особистісних смислів, індивідуально своєрідних способів упорядкування зовнішніх вражень і внутрішніх переживань є не пасивним об'єктом впливу навколишнього середовища, а активним суб'єктом діяльності. Тому

розвиток професійно значущих особистісних якостей майбутнього фахівця відбувається через його активну діяльність, котра у свою чергу вимагає виявлення високого рівня креативності, творчості, самостійності й детермінується певними педагогічними умовами. Визначення педагогічних умов формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва спирається, насамперед, на психолого-педагогічний принцип єдності свідомості й діяльності, відповідно до якого діяльність людини зумовлює формування її свідомості, усіх її психічних якостей, котрі, у свою чергу, спрямовують і регулюють практичну діяльність людини. Відтак, створення художньо-творчого середовища є важливою педагогічною умовою, що